

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ezechielis Spanhemii Dissertationes De Praestantia Et Usu Numismatum Antiquorum

Spanheim, Ezechiel

Amstelodami, 1671

II. Circa Titulos primi Fastigii. Mos eos conferendi. De Titulis Caesaris, Augusti. Unde & quando iste tributus, quomodo Graecis dictus. Singularia quaedam de Diademate Augustorum, item Caesarum; de ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12878

stitutis Sacerdotia; unde priscis temporibus apud Achaivos Sacerdotium Jovis, Puero forma praestanti creditum, cui pubescenti alius succedebat, ut observat Pausanias; & apud Thebanos pueri forma egregii creati Sacerdotes annui, sicut alibi etiam refert idem auctor. Haud aliter nempe ac Elagabalus adhuc juvenis, *pulchritudine ac statura & Sacerdotio conspicuus* à Capitolino traditur; & quod firmant ejus Nummi, in quibus praeter signatos ejus vultus, occurrit inscriptus SACERDOS DEI SOLIS ELAGABALI. Ad ea vero Nobilissimorum Caesarum Sacerdotia referendi quoque ii Nummi, in quibus visuntur Instrumenta Sacerdotalia, & inscri. puta SEVERI PII AUG. FIL. qui explicandi scilicet de Severi liberis Caracalla & Geta in Sacerdotalia id genus Collegia pro more cooptatis. Propria certe jam olim Nobilium Sacerdotia apud Romanos; unde Sacerdotes de plebe adlegi aegrius tulisse Patres Livius refert, quam cum Consulatum vulgari viderent; & *Nobilissimi ac Sacerdotes viri conjuncti* alicubi apud Velleium; & *nobiles adolescentuli avitis ac paternis Sacerdotiis* ab Othone ornati, Tacito auctore; & Commodus, ut paullo ante videbamus, *Pontifex Nobilissimus* dictus in veteri lapide; & apud Symmachum; juxta antiqui moris vestigia, *decrevit nobilibus Sacerdotia.*

2. Primi autem Fastigii appellationes aliae communes singulis Imperatoribus, aliae propriae ac peculiare quibusdam, in eorum Nummis occurrunt. Prioribus illas rursus ita apud Dionem distinctas nosti, ut quaedam successionis aut splendoris essent vocabula, sicut CAESARIS AUGUSTI, PATRIS PATRIAE, PII, FELICIS; alia insignia dignitatis ac potentiae, ut IMPERATORIS, CONSULIS, PROCONSULIS, PON-

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

In Achaivis.

PONTIFICIS MAXIMI, TRIBUNITIÆ POTESTATIS, nonnunquam CENSORIS, & labente imperio DOMINI appellationes. Omnes autem illas, (si postremum demas) ab Augusto aut repertas, aut renovatas, aut ceteroquin ex civili usu Reip. desumptas, ad ejus Successores transiisse omnium clarissime docent superstites eorum nummi. Ex quibus etiam percipias non solum totam honorum id genus congeriem, sed discrimina insuper & gradus, quibus iidem solebant conferri. Notum enim decreto Senatus, & per quædam temporum intervalla, titulos illos Imperatoribus delatos; donec postea tandem vel Universos Cæsares ipsi usurparent, non expectato Senatus decreto, vel iidem uno Senatusconsulto ab amplissimo ordine iis deferrentur. Prioris moris exemplum invenit Elagabalus, de quo refert Dio, eum occiso Macri-
Lib. LXXIX.
 no, in Epistola ad S. P. Q. Romanum scripta, *Imperatoris, Cæsaris, Antonini Filii, Pii, Felicis, Augusti, Proconsulis, Tribunitia Potestatis* nomina necdum sibi decreta priorem occupasse. Neque vero dissimile jam olim, quamquam serius Caii Imperatoris factum; qui omnia principatus vocabula tanto tempore Augusto singulatim decreta, quorum nonnulla recusavit Tiberius, uno die arripuisse, ab eodem Dione traditur, tantum *Patris*
Lib. LIX.
tris nomine aliquandiu dilato. Posterior in Alexandro Severo illius successore à Senatu inductus, juxta Lampridium, qui eundem refert *Augusti & Patris Patriæ* nomen ac reliqua potestatum nomina deferente Senatu uno die adsumsisse. Cujus moris ut insoliti causas idem tradit, studium Senatus, ut militibus creandi Principem occasionem adimeret, & communem Populi præterea ac Senatus in eundem Alexandrum propensionem. *Hæc igitur causa, inquit, festinatum est, ut omnia*

Qqqq 2 *simul*

simul Alexander quasi Vetus Imperator acciperet, & paullo post, Certatim denique omnia decreta sunt & Nominum genera & Potestatum. PRIMUS denique omnium cuncta insignia & honorificentia genera simul recepit. Quamquam & simile quid jam olim in Vitellio, sed absente & plerisque illos honorum titulos recusante, repertum. Tacitus, *In Senatu cuncta longis aliorum principatibus composita statim decernuntur.* Accedit enim hic observatio alterius moris, quo vel cautela vel moderatione nonnullorum Principum, aut aliqui honores ex iis plane rejecti, aut alii ab iisdem serius sunt admissi. Quæ omnia commode possunt ex iisdem Nummis intelligi.

De Titulis
CÆSARIS
& AUGUSTI.

CÆSARIS quidem ad declarandam dignitatis, si non generis successionem, servata ab Imperatoribus nomenclatio, à qua Vitellium tamen abstinuisset, patet ex eisdem Nummis vulgo inscriptis, A. VITELLIVS GERMANICVS IMP. ut vere adsertum sit à Suetonio, *Vitellius Germanici cognomen recepit, Augusti distulit, CÆSARIS in perpetuum recusavit.* Underariores statuendi ii Nummi Vitelliani, qualem & infra etiam divulgamus, qui adsumptum serius AUGUSTI cognomen præferunt. At vero *Cæsarem* dici tandem eum voluisse, quo superstitione nominis inclinatum fortunam erigeret, sed fero nimis, & irrito conatu apud Tacitum legas. Neque certe notius aliud extra fines Romani Imperii, aut nobilium Romanorum Principum vocabulum, & quo proinde eosdem Persis vocari solitos tradit Procopius, ubi Legatos Cosrois ad Belisarium de Justiniano querentes inducit, *ὅτι ὁ ΚΑΙΣΑΡ,* *ita enim Romanorum Imperatorem vocant Persæ, non Augustum Scilicet aut Imperatorem.* Quo etiam respexisse videtur Justinianus, ita hujus nominis prærogativam,

Hist. III.
58.

Bel. Persic.
h. 11. c. 21.

præ aliis principatus vocabulis alicubi extollens, *quæ d* Præf. Nov.
causa apud omnes terræ populos nominatissimum CÆSARIS 30.
nomen est, & nos præter omnes alias Imperatoria majestatis
notas eo gloriamur. AUGUSTI vero à priori illo Au-
 gusto recepta denominatio, novo & ampliori cogno-
 mine quam *Romuli*; quod tamen illum vehementer am- Lib. LIII.
 bivisse auctor est Dio. Religiosam enim AUGUSTI
 appellationem, & vi illius nominis vivos quasi & vi-
 dentes Cæsares consecratos præter Tranquillum aut
 Dionem, manifeste Appianus refert; ut scilicet jam Lib. 1. Bell.
 tum, quod de eadem ait Florus, *dum colit terras ipso no-* Civil.
mine & titulo consecraretur. Certe à Græcis dictum vi-
 deas, *σεβασμὸς τυγχάνειν*, pro *consecrari*, ut aliquoties
 apud Diodorum, qui & τὸ σεβασμὸς τυγχανόντων ζώων, Lib. 1.
 seu *de consecratis bestiis*, apud Ægyptios mentionem fa-
 cit. Inde etiam Σεβασμῶν; seu religiosæ contemplationi
 addicti inter discipulos Pythagoræ, ut in libro Anony-
 mi de vita hujus Philosophi apud Photium legas. Hinc
 eadem AUGUSTI appellatio in nummis Cæsarium
 retenta, ut proprium insigne summi fastigii; unde &
superior potestas, & alibi *Augustum culmen* vocatur Am-
 miano, Græcis passim *μεγάλη* vel *μείζω προσήγορία*; Li-
 banio *μείζω τάξις*; *μείζω θρόνος*; *ὀκρείτων*; *κερυφὴ τῆ ἐξου-*
σίας; Eusebio in vita Constantini *μέγιστον τῶ ἀνωτάτων* Cæ- L. IV. c. 68.
σιλείας σύμβολον, alibi *ἀνώτατον ὄργανον Ρωμαίων πρῶτον* (quo
 tamen nomine *πρῶτον τῶ ἀνωτάτων*, *Patritiatum* vocat alicu-
 bi Procopius) quibus singulis appellationibus unum
 AUGUSTI nomen designatur. Ut videas jam, cur
 non solum conjuncta vox eadem cum reliquis potesta-
 tum nominibus, sed sola etiam iisdem omittis occurrat
 in multis Imperatorum nummis; nempe CÆSAR
 AUGUSTUS, & illius exemplo, HADRIANUS AU-
 GUSTUS; M. AURELIUS AUGUSTUS; ANTO-

NINUS AUGUSTUS de Caracalla; GALLIENUS AUGUSTUS, & ita in aliis. Neque frustra proinde de hac appellatione ab Augusto ad successores transmissa

Homil. III.
p. 718. T. V.

Chrysoſtomus, καὶ ποσὶν ἐπιμύθη ὁ ἀνὴρ, ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ γενέσθαι ἀποτιθέσθαι τὸ ἀξιωματικόν. ac in tantum vir ille cultus est, ut nomen ejus fieret appellatio dignitatis. Unde non leviter errat vir doctus, qui illud Augusti cognomen, à Tiberio, Caio, Nerone, Galba, Trajano, aliisque rejectum putat; à Pio vero, M. Aurelio, Pertinace primum admissum, ANTONINI nomine postea in ejusdem locum suffecto omissum; post Maximinum vero denuo renovatum scribit; à cujus temporibus scilicet Imperatores AUGUSTI non ANTONI-

J. Cæsar
Buleng.

NI dicti sint. Mira hæc omnia in eo Viro, qui ex professo de Imperatorum titulis ac dignitate commentabatur, & qui prisca Nummorum Lapidumve monumenta debebat hic ante omnia consulere. In iis enim videre potuisset promiscue ab Imperatoribus post Augustum (ἀρχὴν & πρῶτον Σεβασμῶν, & Σεβαστῶν ἵππος, ut Philoni vocatur) id cognomen AUGUSTI adsum-

Legat. ad
Caium.

ptum, ne Tiberio quidem excepto, de quo tamen Tranquillus refert eum AUGUSTI nomen licet hæreditarium nullis nisi ad Reges aut Dynastas Epistolis addidisse. At neque solum AUGUSTI FIL. passim in ejusdem nummis describitur, sed aliquoties etiam AUGUSTUS, ut in aliquot nummis aureis aliisque. TI. DIVI. F. AUGUSTUS. Unde præter alios Cæsares, à Flaviis, Nerva item, Trajano, Hadriano, jam ante Antoninum Pium, & post Pertinacem ab omnibus Antoninis, aliisque ante & post Maximinum, passim receptum illius usum deprehendas, neque distinctum ab Antonini nomine. Utriusque enim diversa hic ratio; istud vice gentilis nominis, Caracallæ, E-

laga-

lagabalo aliisque usurpatum, prius vero delatum ut hæreditarium supremi fastigii cognomentum. Neque enim apud Dionem, Caligulam AUGUSTI, sed JUVENIS AUGUSTI appellationem sibi delatam in contumeliæ argumentum vertisse, ejusdem Cæsaris Nummi cum *Augusti* titulo satis probant. Itaque neque Galbam & Trajanum ob adsumptum Cæsaris titulum, juxta Tranquillum & Dionem, ideo altero AUGUSTI caruisse, signata utriusque vocabuli in eorum nummis memoria sinit dubitare. Dilatum quidem illud AUGUSTI nomen à Vitellio videas, ut paullo ante è Tranquillo audivimus, nec longam tamen ejus rei moram agnoscas ex ejusdem Nummis, qui sine hoc titulo & cum eodem prostant. Primus nempe hic honoris gradus electis Imperatoribus à Senatu deferri solitus, ut constat ex innumeris locis Historiæ Augustæ, & cum aliis Majestatis insignibus, tum labente imperio, usu peculiaris Diadematis, ab inferiori Cæsarium fastigio distinctus. Perspicue hoc discrimen notat Ammianus, qui Juliano Cæsari à militibus in nomen & dignitatem Augusti adsumpto, loco Diadematis frustra quæsitum, Torquem capiti ejus impositum refert, ut *coronatus saltem speciem haberet obscuram superioris potestatis*. Haud aliter nempe ac Hypatio per seditionem Imperatori renuntiato, Torquem itidem penuria Diadematis impositum apud Procopium legas. Quod autem ad eum Ammiani locum observat Vir doctissimus, & adductis similibus Juliani ac Libanii locis illustrat, habitum Diadema inter insignia Augusti fastigii, nec Cæsaribus concessum, id certe clarissime tradentem videas Chrysostrum, de hoc ipso Juliano, & fratre ejus Gallo Cæsaribus renuntiatis alicubi verba facientem, καὶ δέχεται ΧΩΡΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΗΜΑΤΟΣ τὴν βασι-

Lib. lxx.

Lib. xx.

Bell. Perf.

l. i. c. 24.

Orat. lxxiv.

in S. Babyl.

T. v. p. 459.

Basil.

Βασιλείαν ἔλαβεν, ποσῆτον γὰρ καὶ τὸ ἀδελφῆς ἔπιπελομένης
 ἕξασίας τὸ μέτρον ἴσῃ accepit ille SINE DIADEMATE
 principatum; hæc enim potestatis illius, & quam habuerat
 frater ejus defunctus, mensura quadam erat. Hinc idem

Hist. Eccl. Cæsaribus per quinquennium, ἐν ᾗ τῷ διαδήματι post Con-
 LVII. c. 15. stantium, hoc est, in Augusto fastigio, duo cum dimi-
 Lib. 111. dio. Neque aliter Zozimus, Diadema περιμήμιον vo-
 cat Imperatoriæ dignitatis, ac inter Augustæ potesta-
 tis insignia, Cæsaribus vero inconcessum. Quibus ad-
 di potest ex eodem Philostorgio, Constantinæ Con-

Lib. IV. constantini filix exemplum, quæ à Patre Diademate simul
 cap. 1. & nomine Augustæ decorata legitur. Hæc vero & quæ a-
 liunde congeri adhuc possent clarissima illius moris te-
 stimonium, non parum rursus turbare video alia Aucto-
 rum loca, in quibus Coronæ seu Diadematis Cæsarum
 injectam mentionem reperias. Ita Claudianus de Ho-
 norio Cæsare necdum Augusto à Theodosio renun-
 tiato,

Et sacro meritis ornat Diademate crines.

De III. Illustris quoque ea de re locus apud Nicephorum
 Conf. Ho- Bryennium, qui ubi parenti suo Bryennio oblatam à
 nor. Botoniate Cæsaribus dignitatem refert, κακῶς, inquit,

Lib. IV. τὰ τὸ υἱοθεσίας ἴπὶ τοῖς Καίσαρσι γενέσθαι, καὶ τῷ σεφάνῳ παινω-
 cap. 3. θύῳι συνήθως, inde solita adoptionis in Cæsarum renuntia-
 tione usurpata, & Corona pro more redimiri. Quæ ita vi-
 dentur concilianda, ut statuamus proprium fuisse Au-
 gustorum insigne, Diadema illud seu Coronam auream
 gemmis contextam, quam παινίαν τὴν χρυσῶν, aut λιθο-
 κέλλητον παινίαν, vel τὴν ἐκ λίθων σεφάνον, & βασιλικὸν παι-

Orat. XIII. νίωμα vocarunt Græci, Themistius etiam σεφάνον χρυ-
 σῆ ἀπέφθε, quod male per Corona auri obrycii expressit
 Petavius, ut liquere potest ex iis quæ ad Juliani Cæsa-
 res

res olim notavimus. Eandem Gemmatam Coronam ita describit alicubi Chrysostomus, *καθ' ἃπερ τὸ εἶδος αὐτῶν πλεονάζει* καὶ χρυσοῦ ἐν αὐτῇ μαρμαρίταις ἐνυδαίταις τῇ πυκνότητὶ τῶν λίθων λαμπρότερον ἐργάζεται τὸ διαδήμα, *ὡς* sicut aliquis Coronam plectens auream, dein gemmas apponens, lapidum frequentia splendidus efficit Diadema. Ita de Juliano recusante dignitatem Augusti Libanius, *ὁ δὲ τῶν τῶν χρυσοῦ, δευ-* Orat. Fusa. in Julian. *γενίης Coronam auream.* Hinc inter Officia Domus Augustæ, **AB AURO GEMMATO** legas in lapidibus aliquot antiquis. De illo itaque Diademate seu aurea & gemmata Corona intelligenda ea Auctorum loca, quæ Diadema aut Coronam soli Augusto fastigio vindicant. Neque tamen statuendum successu temporis, omni Corona aut Diademate Cæsares ita dictos caruisse, sed habuisse eosdem quod minoris esset pretii ac splendoris, sicut etiam in Byzantinis monumentis legisse memini. Constantio certe parenti Constantini, adhuc Cæsari diadema illi fastigio peculiare tribuit diserte Eusebius, *τὸ μὲν καθ' ἃς τῶν αὐτοκρατόρων καίσαρων δια-* Lib. 1. de Vit. Const. c. 18. *δηματι λαμπρωτέρῳ,* qui initio quidem **CÆSARUM DIADEMATO decoratus.** Lauream etiam adhuc redimita frequenter Cæsarum capita, sicut Crispum & Constantinum Juniorem Cæsares illo habitu videas depictos in sequenti nummo aureo Gazæ Palatinæ.

...
 ...
 ...
 ...
 ...

Rrrr At

At rursus, ne quid dissimulem, hæc turbant alii Casarum id genus Nummi, in quibus iidem sublato omni discrimine cum *λθροκλήτω τιμω* seu Gemmato Diademate, ante & post consequutum nomen Augusti promiscue depinguntur. Ita eundem Crispum, & Constantem adhuc Casarem, ornatos gemmato diademate non aliter ac Parentem eorum Constantinum observes in sequentibus Nummis.

Eo autem modo solvere licet hunc nodum. Sub Constantino Magno inductus primum loco laureæ solemnissimus ac ordinarius usus gemmati Diadematis, quo vel per

per aliquot sæcula caruerant Romanorum Imperatores, vel rarissime usi conspiciuntur, qualis omnium primus Caracalla, & post eum Elagabalus, Aurelianus, Carinus; quibus illud Diadema nonnunquam frequentatum liquet ex antiquis auctoribus, aut ex rarioribus eorum Nummis, cujus generis aliquot videre licet apud Tristanum. Errat enim haud leviter Sulpitius Severus, & ex more suorum temporum, quod Auctoribus nonnunquam solemne, de superioribus ætatibus judicium facit, dum inquit, *A Vespasiano, ut mos est, Diademate capiti imposto ab exercitu Imperator consalutatus.* Admissum autem à Constantino ritu ordinario Diadema, quod rursus Nummi ejus arguunt; ita tamen ut cum aliis honorum insignibus, ejusdem etiam usum in filios in partem curarum ac imperii adsumptos derivari pateretur. Certe de Constantina filia diserte id tradentem vidimus Philostorgium, Diademate eandem à Patre ornata; ut minus equidem mirum sit fratres ejusdem eo cultu conspicuos videre in superioribus Nummis. At non continuo quæ patris fuerat in liberos, eadem filii Constantii in consobrinos Gallum & Julianum indulgentia; à quo *Cæsares* quidem renuntiati, sed cum modo ac mensura, nempe *χωρὶς τῆς Διαδήμα- τος*, sine Diademate, ut diserte & signanter utrumque à Chrysofomo notatum audivimus, & quibus pauculis verbis mea sententia totam rem illam perplexam alias ac implicatam, nobis planam fecit. Ita Diadema Augusti fastigii proprium & peculiare mansit insigne, ut coævi illorum temporum Auctores docent, quibus inde per τὸ Διαδῆμα & χρυσῶν aut λιθοκέλητον πινίαν eandem *superiorem potestatem* seu *μεγάλην πρεσβυτερίαν* diximus designari, aut simpliciter etiam *χρυσὸν περὶ τῆς κεφαλῆς*, ut de Diademate Juliani Augusti à militibus re-

Epit. Jul.
P. 305.

Rrrr 2

nun-

nuntiati loquitur Libanius, quod (fides penes auctorem) libenter voluisset deponere. Quamquam etiam inter insignia Regia Lazorum Regi à Justiniano juxta morem missa recensetur ab Agathia *τέφανος χρυσός λινοειδής*, *Corona aurea gemmata*. Mitto vero hic *ἰστύνην* illud, seu peculiare Justiniani Diadema, quod è musivo opere Ravennæ crexisse illum narrat in Anecdotis Procopius. Cæterum promiscue eadem dignitas Augusti in Nummis, cum ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, tum ΣΕΒΑΣΤΟΥ nominibus appellatur, ut instar proprii Cæsarum nominis pateat retentam frequenter à Græcis Romanam appellationem. Neque vero demum circa Justiniani tempora vocem *Αυγύς* à Græcis receptam, ut visum quibusdam eruditis, satis arguunt varia Hadriani, Pii, aliorumque Numismata cum eodem cognomine ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, & quibus adscribendus Juliae Severi Nummus Musci Seguiniani cum inscr. ΙΟΥΛΙΑ ΑΥΓΟΥΣΤΑ. Utramque etiam appellationem conjunxit non semel Eusebius, ut de Constantino Chlora agens, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ἀνηγορεύθη, & alibi de Filiis Constantini declaratis itidem Augustis, Αὐτοκράτορες ΑΥΓΟΥΣΤΟΙ, ΣΕΒΑΣΤΟΙ, Βασιλεῖς ἀπεδείχθησαν, & ita in Codice Justiniani, αἱ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, inter reliquos Imperatorios titulos. Factum nempe postea, ut ΣΕΒΑΣΤΟΥ novum quoque dignitatis nomen evaderet, à principali fastigio diversum, quod Alexio Comneno & fratri ejus Isaacio à Boroniate tributum narrat Bryennius, *ὁ βασιλεὺς ἐνὶ μὴν δεξιάδῳ*, ΣΕΒΑΣΤΟΝ τίμηκε, quem Imperator honorifice excipiens, SEBASTI titulo decoravit. Immo accessit augustior adhuc cum ΠΡΩΤΟΣΕΒΑΣΤΟΥ, tum ΠΑΝΤΗΡΕΣΕΒΑΣΤΟΥ appellatione, ab eodem fastigio disjuncta, & quam postremam illi

De Vit.
Const. l. 1.
c. 18.

In Proem.
cod.

L. III. c. 28.

illi ipsi Nicephoro Bryennio in generum adscito concessit Imperator Alexius Comnenus, auctore Zonara, Tom. III. τῆς δὲ συγκατέγραψεν καὶ τὴν κατεργασίας πέμψεν τὸν ἀνδρᾶ ΠΑΝ-
Annal.
 Τ Π Ε Ρ Σ Ε Β Α Σ Τ Ο Ν. Cæterum ab illa voce Σ Ε Β Α Σ Τ Ο Υ pro Imperatorio apice, σεβάστω dixerunt etiam Græci recentiores, pro AUGUSTUM vel AUGUSTAM renunciari; sicut de Eudocia Michaëlis Imperatoris matre loquitur idem Bryennius. Neque vero L. II. C. 18.
 negotium facessent designati frequenter in Nummis plures *Augusti*, puta A A. vel A A A; pro more scilicet eorum temporum, quibus Acta, Leges, aliaque publica monumenta simul imperantium nomina præferebant: quamquam, ut recte observat Jurisconsulto In Prolegom. Cod. Theod.
 rum hujus ætatis decus Jac. Gothofredus, Leges illæ aut monumenta unum ex his auctorem haberent.

IMPERATORIS nomen duplici ratione iisdem De Titulo IMPERATORIS.
 Augusti tributum in Nummis videas. Primo, vulgo Prænominis instar ad dignitatem illam innuendam, qua supremum belli & pacis arbitrium in eos collatum, quo sensu Lib. III.
 πολέμῳ καὶ εἰρήνης κύριοι vocantur Dionii. Secundo, vice cognomenti, ob rem eorum auspiciis bello præclare gestam, & proinde ob felices ejusmodi successus sæpius in iisdem Nummis repetitum. Prius illud novo more J. Cæsari & filiis ejus ac Nepotibus, quibus Dio. lib. XLIII. & LII.
 tamen carebat, concessum, in Augusto vero postea renovatum nemo nescit; ut nempe Dictatorii aut Regii nominis invidia civili vocabulo minueretur, vis tamen imperii penes eundem resideret. Hinc vere proprii nominis instar, juxta Dionis observationem, liquet illud ab Augustis in eorum nummis usurpatum; non aliter ac eosdem in litteris ad declinandam invidiam non Reges, sed Α Τ Τ Ο Κ Ρ Α Τ Ο Ρ Α Σ sese indigitasse docet alicubi Synesius. Alioquin Græcis scriptoribus De Regno.

- tra ambages βασιλεις eisdem passim vocatos nosti, & dignitatem illam Imperatoriam βασιλειαν, ut præter recentiorum Auctorum turbam, Herodianus agens de Severo filios suos Imperatores designante, οὐδ' τι υἱεῖς αὐτῷ κεινωνῶς τῆ βασιλειαῖς καὶ ἀτυχεύουσας ἀπεδείξας. Scilicet ad Diodori mentem, qui Romanam IMPERATORIS vocem per Græcam ΒΑΣΙΛΕΩΣ explicandam docet; ΙΝΙΕΡΑΤΩΡΑ αὐτὸν ἀναγορεύειν καὶ δοκικαλέειν, ὅ ἐστι ΒΑΣΙΛΕΑ. Hinc etiam in veteri Tabula Paschali Bibliothecæ Vaticanæ, mentio fit ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ, Regni nempe seu Imperii Alexandri Severi. Unde etiam Monarchia dicta nonnunquam Cæsarum dominatio, ut Juliano Cæsari in Orationibus, & pridem Aristidi, qui eandem perfectissimam Monarchiam vocat Regia potestate majorem. Inde quoque Imperatores citra ambages Reges & Augustæ Regina passim apud Poëtas, & imperare regnare, ut apud Lucanum, Cæsaribus regnare vacet, & apud Claudianum aliquoties, de Maria Honorii Coniuge,
- Epithal. Honor. *Magnorum soboles Regum, parituraque Reges,*
item alibi,
- De Mall. Theod. Conf. *— oracula Regis*
Eloquio crevere tuo.
- Sylv. l. iv. 1. Et jam olim de Domitiano Papinius,
— longumque tibi Rex magne juventam.
- Annal. l. iii. 6. Sic Imperatori Populo legas apud Tacitum, quem Populum late Regem dixit Maro. Ita præter Poëtas sequiori ævo Latinis Scriptoribus Reges vocati nonnunquam iidem Imperatores, ut Orosio, & eorum imperium Regnum, ut Theodoricus scribens ad Imperatorem Anastasium, *Regnum vestrum, imitatio vestra;* sicut & jam olim Tertullianus, *Ait Romana quadam Regina.* Immo hinc
- Cassiod. Var. l. i. De Virg. nib. Veland. c. 17.

hinc etiam *μεγάλη βασιλεία* appellationem iisdem Augustis quandoque à Scriptoribus tributam supra vidimus, & Diocletianum *πρεσβύτερον βασιλέα*, seu *seniorem Imperatorem* ab Eusebio pro more illorum temporum nuncupatum. Neque ideo probandi Græcorum Scriptorum Interpretes, qui *βασιλεῖς* & *βασιλίδας* vulgo *Reges* & *Reginas* passim vertunt, ubi de Romanorum Imperatoribus vel Augustis occurrit mentio, & ita lectorem incautum alio traducunt, ut Interpres Philostrati, cui *Ἰουλία βασιλῆς* quædam *Julia Regina* vocatur, quo nomine viro docto imposuit, quæ tamen non alia ibi, quam Julia Augusta Severi conjunx. Roma quoque *βασιλίς* vel *βασιλεύσας πόλις* nomine pridem apud Herodianum, Eusebium, aliosque passim designata, & in præclaris Marmoribus nuper in urbe effossis, *ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΑΙ ΔΙ ΡΩΜΗ*, quemadmodum postea ejus exemplo altera Roma iisdem nominibus adfecta, quæ obvia apud Byzantinæ Historiæ conditores, ac in Latinis etiam Chronicis, Victoris puta Tununensis, aut Marcellini Comitis, *Urbs Regina*, & *Urbs Augusta* frequenter, quibus vulgo Constantinopolim designant. Alias capita Provinciarum dicta etiam *ἀυτοκρατεῖδες*, sicut Sepphorim *Γαλιλαίης παντός ἀυτοκρατεῖδα* vocat a-
 licubi Josephus, cujus urbis nomen, ut obiter hoc ad-
 dam, corrupte aliquoties apud eum legitur, *Σέμφωεις*
 nempe pro *Σέωφωεις*, ut recte præferunt alia loca, & firmant nummi illius urbis haud passim obvii, cum in-
 script. *Σ Ε Π Θ Ω Ρ Η Ν Ω Ν*. Neque vero illud prætereun-
 dum, utrumque cum *ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ*, tum *ΒΑΣΙΛΕΩΣ* vocabulum, non cum Augustis solum, sed cum Cæsaris etiam seu designatis hæredibus communicatum. Prioris seu Imperatorii nominis fidem facit Eusebius agens de Constantio adhuc Cæsare, cu-
 jus

Orig. lib.
XVII. c. 3.

In Gaza
Reg. Gal-
liarum.

De Vir.
Const. l. 7.
jus c. 18.

jus locum jam occupavit vir doctus. Ita Ammianus de
 Lib. xv. Juliano Cæsare adsumpto à Constantio, *Imperatorem*
appellans clementem & faustum, alibi *imperatorii muneris*
fulgore flagrantem. Similem vero alterius vocis usum apud
 eundem Eusebium observo, ubi Constantinus, ad
 Hist. Eccl. Crispum filium Nobilissimum Cæsarem scribens, *παι-*
 I. x. c. 9. *δι Κρισπῶ ΒΑΣΙΛΕΙ Φιλωθραυπητῶ*, *Filio Crispo CÆ-*
SARI clementissimo, ut recte hunc locum expressit Cl.
 Valesius. Ita Cæsaris dignitas in Gallum Juliani fra-
 trem à Constantio collata, *Βασιλείας* nomine Gregorio
 Orat. i. in Theologo designata, *ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν ἀδελφὸν ἢ Φιλωθραυ-*
 Jul. *πητῶ & Κρίστῳ δὲ ἀποδείκνυσσι ΒΑΣΙΛΕΑ*, & eadem pote-
 stas nomine *Βασιλείας* eidem in sequentibus dicta. Nec
 In Hist. A- aliter Procopius de Justiniano Cæsare renuntiato, *ἀνεί-*
 man. *πων γὰρ αὐτὸν ΒΑΣΙΛΕΑ*. Unde frequenter apud eos-
 dem Byzantinos scriptores, Cæsares dicuntur Augu-
 stis *συμβασιλεύειν*, quod *conregnare* vocat Sulpitius Se-
 verus. Conjunctam alias *ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΥΤΟΚΡΑ-*
ΤΟΡΟΣ appellationem Orientis Regibus haud infue-
 tam, & à Tryphone Diodoto ac Tigrane Armenio ad-
 sumptam, supra vidimus ex duobus eorum Nummis.
 Cæterum ut *AUGUSTI*, ita *IMPERATORUM*
 quoque nomen prisca Galliarum Regibus, à Byzantinis
 Imperatoribus interdum communicatum, ut Clodo-
 vœo ab Anastasio, ex veteribus chartis aliisque coævis
 monumentis observarunt jam viri docti, ac inter alios
 laudatus paullo ante Jac. Gottofredus in erudita Dia-
 triba de jure Præcedentiæ. Illud vero insuper circa
 hunc Titulum Imperatorium è Nummis observan-
 dum: Primo, neque prænomen illud à J. Cæsare in
 nummis receptum, nec ab Augusti successoribus Tibe-
 rio, Caio, Claudio etiam, nisi rarius in iisdem admis-
 sum, ut de Tiberio & Claudio constat adferuisse Sue-
 tonium,

tonium, illos à Prænomine IMPERATORIS absti-
nuisse. Equidem in magna nummorum copia qui su-
per sunt eorundem Principum, vix semel tributum il-
lis videas. Unde etiam eorum exemplo, neglectum
liquet eundem titulum ab aliis Cæsaribus, ut Severo,
Caracalla, Gallieno, aliisque, quorum Nummi fre-
quentius carent eo prænomine, donec à Constantino-
politano Imperatoribus plane omissum observes iti-
dem in eorum nummis, exceptis forte aliquot Juliani
æreis, in quibus solitum antea illud IMP. nomen ad-
huc hodie legitur. Justinianum certe notat Agathias L.v.p.157.
primum è Byzantinis Cæsaribus, *Romanorum Impera-
torem* dictum, καὶ πρῶτον ὡς εἰπεῖν, ἐν πῖσι καὶ τὸ Βυζαντινὸν
βασίλειον Ἰωαννῶν ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ὀνόματι τε καὶ
πράγματι δοποδέδεικτο. Secundo, idem non perpetuo
Prænominis, sed etiam vice Cognomenti quandoque
à prioribus Cæsaribus usurpatum, ut ex plurimis Ne-
ronis, Galbæ & Vitellii Nummis liquet, sicut SER.
GALBA IMP. CÆS. AUG. Tertio pro Prænomi-
ne, non ab Augustis solum, sed etiam à M. Antonio
Triumviro adscitum in aliquot ejus Nummis, IMP.
ANTONIUS AUG. *Augur* nempe non *Augustus*; quum
alias in ejusdem & Pompeii, Bruti, Cassii aliorumque
denariis postponi soleat, in quibus nempe pro impe-
rio militari aut rei feliciter gestæ præmio usurpatur.
Posterius vero hujus appellationis usum, peti-
tum ex veteri more Reip. & acclamationibus militum, non
aliunde certius quam ex Nummis aut lapidibus discas,
ita frequenter in iis repetitum legitur id cognomen-
tum. De Augusto id jam olim notavit Dio, cujus lo-
cus levi emendatione indiget, Lib. lxx.

καὶ πρῶτον ὡς εἰπεῖν, ἐν πῖσι καὶ τὸ Βυζαντινὸν
βασίλειον Ἰωαννῶν ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ὀνόματι τε καὶ
πράγματι δοποδέδεικτο. Secundo, idem non perpetuo
Prænominis, sed etiam vice Cognomenti quandoque
à prioribus Cæsaribus usurpatum, ut ex plurimis Ne-
ronis, Galbæ & Vitellii Nummis liquet, sicut SER.
GALBA IMP. CÆS. AUG. Tertio pro Prænomi-
ne, non ab Augustis solum, sed etiam à M. Antonio
Triumviro adscitum in aliquot ejus Nummis, IMP.
ANTONIUS AUG. *Augur* nempe non *Augustus*; quum
alias in ejusdem & Pompeii, Bruti, Cassii aliorumque
denariis postponi soleat, in quibus nempe pro impe-
rio militari aut rei feliciter gestæ præmio usurpatur.
Posterius vero hujus appellationis usum, peti-
tum ex veteri more Reip. & acclamationibus militum, non
aliunde certius quam ex Nummis aut lapidibus discas,
ita frequenter in iis repetitum legitur id cognomen-
tum. De Augusto id jam olim notavit Dio, cujus lo-
cus levi emendatione indiget, Lib. lxx.
καὶ πρῶτον ὡς εἰπεῖν, ἐν πῖσι καὶ τὸ Βυζαντινὸν
βασίλειον Ἰωαννῶν ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ὀνόματι τε καὶ
πράγματι δοποδέδεικτο. Hanc
Ssss etiam

etiam (Imperatoris appellationem) *sæpius & antea & postmodum ex ipsis rebus à se gestis reportavit, semel & vicies IMPERATOR dictus.* Ita enim emendari & explicari debent illa verba levi traiectione, ὡς ἐν κγ᾽ εἰρησιν, ut XXI. Imp. nomen retulerit, non vero ἐν εἰρησιν vicies, ut male legit & vertit Xylander, pejus autem vir doctus illius corrector, qui de imaginibus Imperatoris verba illa in margine & in adnotatis ad Dionem sumenda contendit. Nec accedo doctissimo Casaubono, quem deprehendi postea ad Suetonium legentem hoc loco ἐν εἰρησιν, ut subaudiatur vox ἐργῶν paullo ante adscripta, in viginti nempe gestis aut victoriis. Perspicue cum Dionis Tacitus de eodem Augusto, *Nomen Imperatoris semel atque vicies partum,* & cum utroque Nummi, in quibus IMP. XXI. apud Occonem & Goltzium descriptus legitur, ne de veritate hujus emendationis liceat dubitare. Ita & Caligulam Imperatorem XII. à militibus dictum, & Titum XV. in utriusque vita observat Dionis. Prior tamen in Nummis Imp. II. vocatus tantum legitur, quod ideo factum crederem, quia ærea Cæii numismata post ejus mortem Senatusconsulto conflare iussa; unde mutila hac in parte Cæii in iisdem historia. Posterior vero non XV. solum, sed etiam XVII. Imp. in ejusdem Nummis traditur. Parabant nempe Cæsariibus, ut notum, has crebras appellationes eorum Duces & Legati; ita ut alios honores victoribus relinqueret, titulum vero Imperatoris Cæsar referret, ob res nempe suis auspiciis gestas. Hinc apud Dionem legas, M. Crassum devictis Dacis, alia quidem præmia consequutum, non autem eundem Imperatorem salutatum, sed Augustum, quod aliter nonnulli tradiderant; & alibi M. Vinicium Augusto idem nomen paravisse observat Blæso; tamen & *postremum* quidem eandem Impera-

Annal. 1.

Lib. LIX. &
LXVI.

Lib. LI.

Lib. LV.

peratoris appellationem relictam à Tiberio Tacitus au- Annal. 111.
 ctor est, quod nihilominus aliis etiam concessum sub- 74.
 sequutis Cæsaribus haud male ex Appiano colligit ma-
 gnus Casaubonus. Omnino vero notandum hoc loco,
 quod de more hujus appellationis idem Dio in Clau-
 dio tradidit, cum ob res gestas in Britannia aliquoties
 Imperatorem salutatum, contra patrium morem, quo
 non sapius, sed semel tantum id nomen poterat de uno
 bello reportari, ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ *πολλὰκις ἐπιωνομάσθη* Lib. LX.
ὡδὲ πρὸ πάτρια, ἔ γάρ ἐστὶν ἐν ἑδρῶν πλέον ἢ ἄπαξ, ἐν ἑαυτῶν
πλέμῃ τὴν Πικλησὶν τῶντιν λαβείν. *ob hæc aliquoties IM-*
 PERATOR *dictus est præter morem Romanorum; neque e-*
nim sapius quam semel licet uno de bello id nomen adsumere.
 Unde intelligimus, quo titulo ac jure Imperator to-
 ties, nempe XXVII. vocetur in Nummis Claudius, &
 inducti ab eo moris imitationem ad alios quoque transf-
 iisse.

PONTIFICIS MAXIMI nota ex iisdem Num- De Titulo
 mis appellatio, qua supremam Sacrorum & Religio- PONTIFICIS
 num curam in se transfulerunt Cæsares. Hinc ab Au- MAXIMI
 gusto ad Gratianum usque Imperatorem transit usus et Adfiri-
 hujus appellationis, ut docent Lapides, & adnotavit bis.
 jam ante eminentissimus Annalium Scriptor. Non-
 nulli vero serius eandem, ut à Justino retentam volunt,
 cujus extat inscriptio cum verbis PONT. MAX. in
 quibus tamen non *Pontificem*, sed *Ponticum Maximum*
 legendum monuit nuper eruditissimus Reinesius. Con-
 juncta vero in Cæsarum Nummis Principatus & Sacer-
 dotii jura ea ratione, qua Reges Lacedæmoniorum
 dicti jam olim Xenophonti, rerum divinarum respec- De Lace-
 tū Sacerdotes, humanarum vero Imperatores; aut dæm. Rep.
 qua quosdam Duumviros & Sacerdotes vocatos legi-
 mus nonnunquam in prisicis monumentis. Tales nem-